

PRENUMERATA

kwartalna:

w kraju 15 złotych;
za granicą 20 złotych;

Numer pojedynczy
20 groszy.

Konto pocztowe czekowe
Nr. 730.

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.
WYCHODZI CODZIENNIE Z WYJĄTKIEM NIEDZIEL I ŚWIĄT.

OGŁOSZENIA:
Cena za wiersz 1 m/m. szpalty redakcyjnej po tekście 60 groszy.
Cena za wiersz 1 m/m. szpalty ogłoszeniowej 55 gr.
Tabelaryczne i cyfrowe 90 gr.
Ogłoszenia o zagubionych dokumentach 17 groszy za wyraz.
Każde ogłoszenie najmniej 1 złoty.
Za terminowy druk ogłoszeń Wydawnictwo nie odpowiada.
Osobom i firmom prywatnym kredytu na ogłoszenia i prenumeratę Wydawnictwo nie udziela.

Dyrekcja Wydawnictwa: Miodowa Nr. 22. Dyrektor przyjmuje od 12 — 2 pp. Dyrekcja otwarta od 9 — 3 pp. Tel. działu red. 644-05. Tel. działu handlowego 644—50. Tel. prenumeraty i rachuby 644-42. Tel. eksp. 625-28. Kasa czynna od g. 8 i pół r. do 1 pp., w soboty do godz. 12.

TREŚĆ DZIAŁU URZĘDOWEGO:

Zarządzenia Władz Naczelnych:

Poz. 51. Umowa ustalająca warunki pracy i płacy dla robotników rolnych na terenie województw: lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego, z wyłączeniem powiatów: Tarnobrzeg, Kolbuszowa, Nisko, Rzeszów, Łańcut, Przeworsk, Brzozów, Jarosław, Sanok, Strzyżów i Krosno.
Ruch służbowy w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz w Najwyższym Trybunale Administracyjnym.

DZIAŁ URZĘDOWY.

Zarządzenia Władz Naczelnych

51.

U M O W A

ustalająca warunki pracy i płacy dla robotników rolnych na terenie województw: lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego, z wyłączeniem powiatów: Tarnobrzeg, Kolbuszowa, Nisko, Rzeszów, Łańcut, Przeworsk, Brzozów, Jarosław, Sanok, Strzyżów i Krosno.

Zasady ogólne.

Art. 1.

Umowa niniejsza obowiązuje od dnia 1 kwietnia 1931 r. do 31 marca 1932 r. i dotyczy: z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, z drugiej strony zatrudnionych przez nich rocznych pracowników z normalną zdolnością do pracy, a to następujące kategorie:
a) fernali, pastuchów i stróżów,
b) pracowników płci męskiej w wieku poniżej lat 24,
c) dziewcząt stajennych,
d) gumiennych, karbowych i polowych,
e) kowali i stelmachów.

Inwalidzi pracujący na równi z pozostałymi pracownikami z normalną zdolnością do pracy w rolnictwie pobierają równe z nimi wynagrodzenie, tak w gotówce, jak i w naturaljach. Inwalidzi o zmniejszonej zdolności do pracy, oraz pracownicy fizycznie ułomni, mogą być godzeni na niższych warunkach.

Art. 2.

Umowa niniejsza stanowi w myśl ustawy z 1.VIII. 1919 r. Dz. Pr. Nr. 65, poz. 394 i z dnia 11.III. 1921 r. Dz. U. Nr. 26, poz. 147, podstawę przy zawieraniu umów indywidualnych. Indywidualne umowy o pracy, zawierające warunki dla pracownika mniej korzystne, niż warunki niniejszej umowy, ulegają z mocy wymienionych ustaw zastąpieniu przez warunki określone niniejszą umową.

Wszelkie indywidualne umowy, zawierające korzystniejsze dla pracownika warunki, niż je przewiduje niniejsza umowa, obowiązują na czas ich zawarcia.

Art. 3.

Rok służbowy rozpoczyna się 1 kwietnia, a kończy się 31 marca roku następnego. Obie strony obowiązują wypowiedzenie indywidualnej umowy pracy, przed upływem terminu jej wygaśnięcia, a najpóźniej do dnia 31 grudnia włącznie, ustnie wobec dwóch świadków lub pisemnie. Nie wypowiedzenie umowy pracy do dnia 31 grudnia włącznie przedłuża milcząco umowę indywidualną na rok następny. Uchylenie się przez którąkolwiek ze stron od przyjęcia wypowiedzenia umowy pracy umowy tej nie przedłuża.

Art. 4.

Pracodawca obowiązany jest wydać pracownikowi bezpłatnie książeczkę obrachunkową, względnie w razie odmowy wydania książeczki wypłacić 50 gr na zakupno tejże, zawierającą

ilość wydanych mu ordynarji i pensji, oraz spis powierzonych mu inwentarzy; do książeczki obrachunkowej mają być wpisywane potrącenia z należnych poborów, jako to: ustawowe opłaty na rzecz Kasy Chorych, przypadające na pracownika, za opuszczone dni, za rozmyślnie wyrządzone szkody i t. p. Książeczka obrachunkowa ma być jako dowód dla Komisji Rozjemczej, stwierdzający ilość wydanych porobów. Jeden egzemplarz umowy ma być przez pracodawcę, wydany pracownikom danego folwarku na ręce ich przedstawiciela.

W razie zgubienia książeczki obrachunkowej przez ordynariusza, służy jako dowód książki gospodarcze pracodawcy.

Za zgubione lub zniszczone książeczki obrachunkowe ma prawo pracodawca potrącić pracownikowi 50 gr.

Art. 5.

Zawarcie indywidualnej umowy z ordynariuszem nie może być uzależnione od trzymania przez niego najmniej czeladzi. Żona i inni członkowie rodziny pracownika nie mogą być pociągani do żadnych robót z tytułu li tylko umowy z samym pracownikiem, lecz winni za to otrzymać osobne wynagrodzenie, ustalone dla danej kategorii pracowników.

Żony ordynariuszy mogą być godzone tylko jako dojarki, inni członkowie rodziny, jako dojarki, robotnicy sezonowi lub stali robotnicy dzienni. Za małoletnich członków rodziny umowę zawiera ordynariusz; pełnoletni członkowie rodziny zawierają umowę osobiście, o ile jednak ordynariusz poręczy pisemnie lub ustnie wobec 2-ch świadków dotrzymanie takiej umowy, to odpowiada za jej dotrzymanie. Jeśli małoletni, lub taki pełnoletni członek rodziny ordynariusza, za którego ordynariusz poręczył za dotrzymanie umowy, bez ważnej przyczyny—za jaką uważa się tylko 12-tygodniowy okres połogowy (6 tygodni przed i 6 tygodni po połogu), chorobę stwierdzoną przez lekarza, powołanie do służby wojskowej, lub wstąpienie w związek małżeński — zawartej umowy o pracę nie dotrzyma, może pracodawca natychmiast rozwiązać umowę służbową z ordynariuszem.

Stosunek wzajemny.

Art. 6.

Pracodawców oraz ich zastępców obowiązują grzeczne traktowanie pracowników i ścisłe przestrzeganie umowy, a zwłaszcza regularne wypłacanie świadczeń i płac przewidzianych umową.

Pracowników obowiązują grzeczność wobec pracodawców i ich zastępców, ścisłe przestrzeganie zawartych umów, oraz pilne i sumienne spełnianie obowiązków, dążność do jak największej wydajności pracy i stosowanie się do wszystkich zarządzeń pracodawcy lub jego zastępcy, odnoszących się do wykonywania obowiązków służbowych, oraz przestrzeganie wszystkich przepisów porządkowych w obrębie folwarku, jakoteż dbałość i staranne obchodzenie się z powierzonym sobie inwentarzem żywym i martwym. Pracownicy obowiązani są przy każdej sposobności zapobiegać wszelkiemu naruszeniu własności pracodawcy przez współpracowników lub osoby trzecie.

Art. 7.

Rozwiązanie stosunku służbowego w ciągu roku może nastąpić na zasadzie orzeczenia Komisji Rozjemczej, lub też wyroków Sądów Państwowych, działających według obowiązującego prawodawstwa i według kompetencji. Powody rozwiązania stosunku służbowego w ciągu roku ustali osobny regulamin służbowy.

Zatargi wynikłe na tle umowy o pracę, pomiędzy pracodawcami a robotnikami rolnymi, regulują Komisje Rozjemcze, bądź Sądy Państwowe, według kompetencji. Skargi do Komisji Rozjemczej wnosi się do Inspektoratu Pracy w 2-ch równobrzmiących egzemplarzach, z których jeden ma być doręczony pozwanemu wraz z wezwaniem do jawienia się przed Komisją Rozjemczą. Do czasu uzyskania właściwego orzeczenia lub wyroku nie wolno: 1) pracodawcy wstrzymać świadczeń, 2) pracownikowi przerywać pracę.

W wypadkach ciężkiego przewinienia, może pracodawca zawiesić pracownika w pracy i

wstrzymać przed orzeczeniem lub wyrokiem wszystkie świadczenia, w razie jednak wygrania sporu przez robotnika, pracodawca winien wydać zaległe świadczenia, wraz z dodatkiem miesięcznym 1% w zbożu i 2% w gotówce. Koszta świadków powołanych przez Komisję Rozjemczą oraz ich stratę czasu, jakoteż stratę czasu pracownika, ponosi ta strona, która spór przegrała. O wysokości tych kosztów orzeka Komisja Rozjemcza, względnie Sąd Państwowy.

Czas pracy.

Art. 8.

Rozkład godzin pracy ustala się podług poniższej tabeli, przyczem robotnicy fernali mają być zwalniani przed południem o pół godziny wcześniej, aniżeli inne kategorie pracowników, a to dla koniecznego obrządku inwentarza.

Przyjmuje się czas słoneczny z tem, że za początek pracy zrana i po południu uważa się wyjście z podwórza, a za koniec zejście z pola. Początek i koniec pracy zaznacza się sygnałem. O ile pole odległe jest więcej niż 2 km. od podwórza, należy robotnika zwolnić z pracy o 10 minut wcześniej w stosunku do każdego kilometra powyżej 2-ch. W razie pilnej potrzeby, poniższy podział pracy może być zmieniony, jednakże tylko w ten sposób, by ogólna ilość godzin była ta sama.

Na żądanie pracodawcy w razie pilnej potrzeby, pracownicy są obowiązani do pracy poza niżej określonym czasem, lecz za osobnym wynagrodzeniem, wynoszącym 25 gr za godzinę.

TABELA

Miesiąc	Praca do południa	Przerwa na śniadanie	Przerwa obiadowa	Praca po południu	Przerwa na podwieczorek
Styczeń	8—12	—	1½	1½—4.—	—
Luty	7½—12	—	1½	1½—5.—	—
Marzec	1—10 11—20 21—31	7—12	—	1½ 1.30—6.00 1.30—6.30	—
Kwiecień	1—10 11—20 21—30	7—12	½	1½ 1.30—6.40 1.30—7.00 1.30—7.20	—
Maj	1—10 11—20 21—31	6—12	½	1½ 1.30—7.30 1.30—7.50 1.30—8.00	½
Czerwiec	1—10 11—20 21—30	6—12	½	2 2.00—8.20 2.00—8.30	½
Lipiec	1—10 11—20 21—31	6—12	½	2 2.00—8.30 2.00—8.20 2.00—8.00	½
Sierpień	1—10 11—20 21—31	6—12	½	2 2.00—7.50 2.00—7.30 2.00—7.00	½
Wrzesień	1—10 11—20 21—30	6—12	½	1½ 1.30—6.40 1.30—6.20 1.30—6.00	—
Październik	1—10 11—20 21—31	7—12	—	1½ 1.30—5.50 1.30—5.20 1.30—4.50	—
Listopad	7½—12	—	1½	1.30—4.50	—
Grudzień	8—12	—	1½	1.30—3.50	—

Powyższy rozkład pracy nie obowiązuje w stosunku do pastuchów, stróżów nocnych i dozorców, o ile wykonywane przez nich roboty nie przekraczają ich zwykłych obowiązków.

Praca rzemieślników folwarcznych rozpoczyna się na pół godziny przed wyjazdem fernali w pole.

W dnie ulewne i wyjątkowej niepogody roboty w polu nie powinny być wykonywane.

Art. 9.

Obrazdek inwentarza odbywa się poza godzinami pracy bez specjalnej dopłaty. Kolejne dyżury przy inwentarzu w nocy lub w dnie świąteczne obowiązują wszystkich fernali bez specjalnej dopłaty. Pastuch, względnie dziewczęta stajenne są wolne od pracy co trzeci dzień świąteczny (w niedzielę i święta) i na ten czas zastępują się ich przez innych wyznaczonych na ten cel pracowników.

Praca w dnie świąteczne może być wykonywana tylko za obopólną zgodą i po cenie 35 groszy za godzinę, jednak w nagłej potrzebie są pracownicy zobowiązani 5 razy do roku pracować na żądanie pracodawcy w niedzielę i w dnie świąteczne za powyższym wynagrodzeniem.

Wstawianie do obrządku inwentarza oraz nazykowanie wozów i narzędzi powinno mieć miejsce nie wcześniej, niż o 2 godziny przed rozpoczęciem pracy. Obrok, siano i tym podobna karma dla inwentarza mają być przygotowane uprzednio w godzinach pracy, w miejscach na to wyznaczonych.

Stróże nocni mają codziennie wolny czas do zakończenia robót przedpołudniowych, następnie zaś mogą być zatrudnieni przy robotach koło inwentarza w domu i t. p. W miesiącach od 1 października do 31 marca, stróż nocny otrzymuje od pracodawcy kożuch lub inne odpowiednie ciepłe okrycie na czas warty. W miesiącach: listopadzie, grudniu i styczniu wolno stróża zatrudniać praca tylko połączoną z nocnym stróżowaniem.

U w a g a: Stróż przyłapany na spaniu podczas spełniania obowiązków stróżowania może być ukarany za pierwszym razem grzywną w wysokości 10 kg. żyta, za drugim razem grzywną w wysokości 30 kg. żyta, za trzecim razem wydalaniem.

Warunki wynagrodzenia fernali, stróżów i pastuchów. Płace w gotówce.

Art. 10.

Ordynariusz pobiera płacę w gotówce w wysokości 120 zł rocznie, płatną kwartalnie lub miesięcznie z dołu, oraz ordynarję wydawaną zgodnie z art. 13 niniejszej umowy kwartalnie z góry. Ordynarja winna być wydawana ordynariuszom w pierwszym miesiącu każdego kwartału. Ordynarję za drugi kwartał może pracodawca wydać w 2-ach równych ratach, z których pierwsza winna być wydana pierwszego lipca, a druga najpóźniej do 15 sierpnia.

Ordynarja.

Art. 11.

Zboże wydawane na ordynarję musi być dobre, zdrowe i dobrze oczyszczone. W skład ordynarji wejdzie 2 q pszenicy, 6 q żyta, reszta w zbożu jadalnym. W powiatach wymienionych w art. 13, punkt 1) w skład ordynarji wchodzi 3 q pszenicy, zresztą jak powyżej.

Art. 12.

Mielenie zboża odbywa się na koszt pracodawcy w młynie przez niego wskazanym, przy czym nie więcej niż połowa ordynarji na pytel. Wzaman za mienie pracodawca może wydać pracownikowi dodatkową ilość żyta, równą 10% ustalonej ordynarji.

Obowiązuje w stosunku rocznym we wszystkich niżej wymienionych powiatach następująca ordynarja:

1) w powiatach: Bóbrka, Czortków, Drohobycz, Horodenka, Kołomyja, Kopyczyńce, Sokal, Przemysł, Rudki, Sambor, Skalał, Sniatyń, Tarnopol, Trembowla i Zaleszczyki — 12 q;

2) Borszczów, Brody, Brzeżany, Buczac, Gródek Jagiell., Kamionka Strumiłowa, Mściska, Lwów, Podhajce, Przemysły, Radziechów, Rawna ruska Rohatyn, Stanisławów, Stryj, Tłumacz, Zbaraż, Zborów, Złoczów, Żółkiew i Żydaczów — 11 q;

3) Bohorodczany, Dobromil, Dolina, Jaworów, Kałusz, Kosów, Lisko, Lubaczów, Nadwórna, Peczenizyn, Skole, Stary Sambor i Turka — 10 q.

Ziemia pod ziemniaki.

Art. 14.

Ordynariusz otrzymuje 28 arów 78 centarów pola wynawożonego i obrobionego dworskimi końmi pod ziemniaki. Pole przeznaczone pod ziemniaki powinno być w takim samym stanowisku, jak pole przeznaczone pod ziemniaki dworskie. Sadzenie ziemniaków winno odbywać się w połowie między początkiem a końcem sadzenia ziemniaków dworskich. Przygotowanie me-

chaniczne ziemi pod ziemniaki i obróbka ich winny być takie, jak pod ziemniaki dworskie.

Zastrzeża się, że wszystkie ziemniaki pracowników powinny być sadzone obok siebie w jednym miejscu. W razie gdyby pracownik nie otrzymał deputatu gruntowego pod ziemniaki w określonej powyżej ilości, obowiązany będzie pracodawca dać pracownikowi 30 q gotowych ziemniaków. Ziemniaki wydane winne być zdrowe i bez ziemi.

Ponadto robotnicy mieszkający w budynkach dworskich otrzymują 3 a. 6 ca pola obrobionego i wynawożonego w pobliżu domu pod ogrodowiznę, zaś pracownicy mieszkający we własnych budynkach taki sam dodatkowy obszar w polu przeznaczonym pod ziemniaki służby.

U w a g a: O ile pole, przeznaczone pod ziemniaki dla ordynariusza, przygotowane zostanie w terminie spóźnionym, t. j. po 1-ym czerwca, może pracownik odmówić przyjęcia przydziału ziemi pod ziemniaki, a domagać się ekwiwalentu gotowych ziemniaków.

Utrzymanie inwentarza.

Art. 15.

Ordynariusz ma prawo trzymać jedną krowę z prychówkiem od tejsze do 2 miesięcy. Pracodawca daje latem bezpłatne utrzymanie na wystarczającym pastwisku, takim, jak i dla bydła dworskiego, z wyjątkiem sztucznych pastwisk. W razie braku odpowiedniego pastwiska, winni pracownicy otrzymać zieloną paszę.

Na zimę wydaje się na każdą krowę 6 q gotowych ziemniaków, lub 9 q buraków, albo też 1 q. liści z buraków cukrowych, należycie zakonserwowanych, albo 12 q. wytlóków dołowanych lub 15 l. wywaru dziennie na 1 krowę. Pozatem 8 kg. siewki i plew zbożowych dziennie na 1 krowę.

Zamiast wymienionych wyżej dodatków do siewki i plew zbożowych, pracodawca może wydać pracownikowi 14 a. 39 ca łąki dwukośnej, względnie dwa razy większy obszar łąki jednokości, albo 5 a. 40 ca ziemi obrobionej i wynawożonej tak, jak pod ziemniaki, na każdą krowę. O ile pracownik nie otrzymuje żadnego utrzymania dla krowy w zimie, winien otrzymać jako ekwiwalent siano z 28 a. 78 ca dwukośnej łąki, względnie z 2 razy większego obszaru łąki jednokości. Słomę na ściółkę dla inwentarza otrzymują pracownicy w miarę potrzeby, lecz tylko w tym wypadku, jeżeli nawóz przypada na własność pracodawcy.

U w a g a 1): Jeżeli pracodawca zabrania trzymania bydła, lub jeżeli pracownikowi krowa zginęła, otrzyma pracownik zamiast utrzymania w ciągu 6 miesięcy letnich po 3 l., zaś w ciągu miesięcy zimowych po 2 l. niezbiernego mleka dziennie. Jeżeli jednak pracownik nie korzysta z prawa trzymania bydła, otrzymuje w ciągu 6 miesięcy letnich po 2 i pół l., zaś w ciągu 6-tych miesięcy zimowych po 1 i pół l. niezbiernego mleka dziennie.

U w a g a 2): Robotnicy, mieszkający we własnych budynkach, a nie otrzymujący od pracodawcy latem pastwiska, ani też zima paszy, ani mleka, otrzymywać będą jako ekwiwalent za wyżej wymienione świadczenia: siano z 57 a. 56 ca dwukośnej łąki, lub dwa razy większego obszaru łąki jednokości.

U w a g a 3): Obie strony obowiązują stan rzeczy, przyjęty przy zawieraniu indywidualnej umowy, a zmiany w ciągu roku, t. j. utrzymania krowy na wydawanie mleka lub odwrotnie, są dopuszczalne poza wypadkami losowymi tylko w drodze obopólnego porozumienia.

U w a g a 4): Jeżeli na danym folwarku żaden z pracowników nie trzyma krowy, to uważa się za dowód, że pracodawca krowę trzymać nie pozwala.

Opał.

Art. 16.

Ordynariusz otrzyma 5 m³ p. drzewa twardego i 4 m³ p. drzewa miękkiego rocznie; zamiast 1 m³ p. drewna twardego może pracodawca wydać 1½ m³ p. drzewa miękkiego, 2½ q. węgla, lub jedną kupę twardych gałęzi; zamiast 1 m³ p. drewna miękkiego może pracodawca wydać 2 q. węgla, względnie jedną kupę miękkich gałęzi.

Wymiary kupki mają wynosić: 1½ m. szer., 1 m. wysokości i 3 m. długości. Gałęzie muszą pochodzić ze zrębów poprzedniego roku kalendarzowego i mieć w grubym końcu 5 cm. średnicy. Wrazie wydawania węgla, conajmniej jedna-trzecia część należnego opału winna być wydana w drzewie.

Chrust, badyłanka i słoma, nie mogą być wydane jako materiał opałowy, wobec czego wydanie jakiegokolwiek ilości chrustu, badyłanki i słomy nie zwalnia pracodawcy od wydania pracownikowi opału wedle powyższych norm. Opał wydaje się z góry kwartalnie lub miesięcznie. Wybór materiału opałowego przysługuje pracodawcy. Pracownikom nie wolno sprzedawać opału. Pracownikom, mieszkającym w mieszkaniach dworskich, niezabezpieczonych należycie przed zimmem, wydaje się 1 m³ p. drzewa miękkiego więcej.

Mieszkania pracowników.

Art. 17.

Ordynariusz otrzymuje mieszkanie, składające się conajmniej z 1 izby z podłogą oraz komiory. Izby winny być wytylnowane, a conajmniej doładnie wylepione ze szczelnymi drzwiami i oknami na zawiasach. W oknach mają być całe szyby, zaś w razie stłuczenia szyby, pracownik jest obowiązany wstawić ją w ciągu 2 tygodni. Wapna do bielienia dostarcza pracodawca 2 razy do roku w ogólnej ilości 15 kg. na mieszkanie. Mieszkania mają być ze szczelnym dachem; tam, gdzie dach lub piec są popusute, muszą być naprawione w ciągu miesięcy letnich. W majątkach, które wydają na opał węgiel, piec muszą być dostosowane do opału węglem. W majątkach, gdzie woda zacieka do piwnic i mieszkań pracowników, winny być one zabezpieczone w ciągu lata od wody napływowej.

Pracodawca i pracownicy winni dbać, aby otoczenie mieszkań pracowników było higieniczne. Obowiązuje wybrukowanie dostępu do studzien, oraz zastąpienie zgnitych cembrzyn nowymi, lub też zapewnienie pracownikom w inny sposób zdrowej i czystej wody do picia. Zbiorniki na nawóz nie mogą znajdować się w bliższej odległości, aniżeli 20 m. od mieszkań służbowych, a pracownicy mają składać nawóz ze swoich chlewni w przeznaczonym na to miejscu. W pobliżu mieszkań mają się znajdować zasłonięte ustępy w dostatecznej ilości, które pracownicy obowiązani są utrzymywać w porządku i czystości.

Gdzie jest odpowiednie pomieszczenie w dotychczasowych budynkach, jak również przy mieszkaniach nowowynbudowanych, winna być urządzona łaźnia. W innych majątkach, o ile istnieje możliwość, pracodawcy są obowiązani do urządzenia pracownikom kąpieli.

Pracownicy są obowiązani utrzymywać mieszkanie w porządku. Trzymanie inwentarza żywego w mieszkaniach jest stanowczo wzbronione. Sublokatorów nie wolno przyjmować bez zgody pracodawcy, któremu przy wprowadzeniu się ma być zameldowany skład rodziny pracownika.

Art. 18.

Pracodawca jest obowiązany dać pracownikowi pomieszczenie dla bydła we wspólnej chlewni oborze lub specjalnie na to przeznaczonym budynku, jeżeli zaś pracownik mieszka w budynku dworskim, także pomieszczenie dla dwóch sztuk trzody chlewnej, na opał i ziemniaki, nadto w razie potrzeby słomę do sienników. Ordynariuszom wolno trzymać kury, jednakże nie więcej, niż 12 sztuk.

Warunki wynagrodzenia robotników płci męskiej w wieku poniżej lat 24.

Art. 19.

a) Wszyscy ordynariusze płci męskiej w wieku od ukończonego 18 do ukończonego 21 roku życia otrzymują pobory, wymienione w art. 10 — 18 z następującymi zmianami: zboża o 2q mniej, 100 zł pensji rocznej, pola pod ziemniaki 14 a. 39 ca, mleka zimą 1 l., latem 1½ l. dziennie, albo utrzymanie dla jednej krowy zimą, albo pastwisko dla tejsze krowy, latem 4 m² p. opału.

b) Kawalerowie, nie będący jedynymi żywicielami rodziny, otrzymują od ukończonych 21 lat do ukończonych 24 lat życia o 1 q. zboża więcej, niż ordynariusze, wymienieni w p. a) niniejszego artykułu, a pensja ich wynosi 120 zł rocznie.

c) Od ukończonego 21 roku życia otrzymują wszyscy żonaci oraz kawalerowie, o ile są jedynymi żywicielami rodzin niezarobkujących i nieposiadających innego źródła dochodu, pobory, ustalone w art. 10 — 18.

U w a g a: Posiadanie gruntu w ilości nie większej, jak 25 a., nie uważa się w tym wypadku za inne źródło dochodu.

Warunki wynagrodzenia dziewcząt stajennych.

Art. 20.

Dziewczęta stajenne otrzymują 9 q. zboża ordynarji, w czym 2 q pszenicy, przemiał i 100 zł pensji rocznie; ponadto po 2 l. niezbiernego mleka dziennie i 14 a. 39 ca ziemi pod ziemniaki.

U w a g a: Dziewczęta stajenne, mieszkające w dworskich mieszkaniach, otrzymują dostateczną ilość opału dla należytego ogrzania mieszkań i ugotowania strawy.

Warunki wynagrodzenia gumienych, karbowych i połowych.

Art. 21.

Gumienni, karbowi i połowi otrzymują wynagrodzenie, unormowane w art. 10 — 18, z następującymi zmianami: płaca gotówkowa gumienych i karbowych 180 zł, połowych 140 zł rocznie. Gumienni i karbowi otrzymują o 1 q. pszenicy więcej, niż fernali, oraz dodatek 1 l. mleka dziennie ponad pobory, ustalone w art. 15, a to bez względu na to, czy otrzymują mleko w naturze, czy też utrzymanie dla jednej krowy, jak przewiduje art. 15.

Warunki wynagrodzenia rzemieślników.**Art. 22.**

a) Rzemieślnicy, nieposiadający pisemnych kwalifikacji, którzy się wykażą 3-letnią samodzielną pracą i dowodem, że rzeczywiście pełnią funkcję rzemieślników (kowali, stelmachów), otrzymają o 1 q. pszenicy i 1 q. żyta ordynarji więcej, niż fornale, resztę zaś poborów taką, jak fornale (art. 10 — 18).

b) Rzemieślnicy (kowale i stelmachowie), którzy wykażą się dyplomem wyzwolin na czeladnika i świadectwem conajmniej 5-letniej pracy zawodowej po wyzwoleniu, otrzymują te same pobory, co fornale (art. 10 — 18) z następującymi zmianami: pensja gotówkowa 240 zł rocznie, ordynarji o 1 q. pszenicy i 1 q. żyta więcej. Rzemieślnicy ci mają prawo do trzymania dwóch krów. Jeżeli rzemieślnik trzyma tylko jedną krowę, względnie, jeżeli nie otrzyma zezwolenia na trzymanie drugiej krowy, otrzymuje wzamian za to 1 l. mleka dziennie. Wrazie zupełnego zakazu trzymania krów, otrzymuje rzemieślnik w 6 mies. zimowych po 4 l., a w 6 mies. letnich po 6 l. mleka niezbiernego dziennie.

c) Rzemieślnicy (kowale i stelmachowie), którzy wykażą się dyplomem wyzwolin na czeladnika i świadectwem conajmniej 15-letniej pracy zawodowej po wyzwoleniu, otrzymują te same pobory, co rzemieślnicy wymienieni pod b) niniejszego artykułu, z tą różnicą, że płaca gotówkowa wynosi 300 zł rocznie, zaś ordynarja o 1 q. pszenicy i 2 q. żyta więcej, niż fornale

Furmanki.**Art. 23.**

Pracownicy otrzymują w razie potrzeby:

a) zbiorową furmankę do jednego z najbliższych młynów i z młyna,

b) do zwózki w dniu powszednie swoich produktów rolnych, wyprodukowanych w tymże folwarku;

c) po księdza, z chrztem, ślubem i pogrzebem;

d) strony zawierające umowę stwierdzają, że koszta furmanek do doktora, względnie po doktora, lub akuszerkę, nie mogą żadnej ze stron obciążać, ponieważ obowiązkiem ten, wedle ustawy ubezpieczeniowej, ciąży na Kasach Chorych. Jeżeli jednak w nagłych wypadkach pracownik nie może skądinąd otrzymać furmanki, winien dostarczyć furmankę pracodawca na rachunek Kasy Chorych.

e) jedną zbiorową furmankę na kwartał w dzień świąteczny, wybrany przez pracowników, do najbliższego miasteczka, względnie stacji kolejowej, o ile odległość teje wynosi więcej, niż 5 km.

Fornalowi, jadącemu w interesie pracowników furmanką w dniu powszednie czy też świąteczne, nie należy się żadne dodatkowe wynagrodzenie, jak również za kolejne wyjazdy w dniu świąteczne po lekarza, akuszerkę, do kościoła i t. p. Wyjazdy, noszące wyraźny charakter wyjazdów prywatnych pracodawcy poza godzinami pracy, winny być wynagradzane jako poza godzinami służbowymi, więc o 50% w dniu powszednie i o 100% w dniu świąteczne i niedzielne wyżej.

Uwaga: Wrazie nieuzasadnionej odmowy dania furmanki pracownikom, przysługuje tymże prawo żądania zwrotu faktycznych kosztów za wynajęcie furmanki. Za uzasadnioną odmowę uważa się wyjątkową niemożność gospodarczą dania furmanki w dniu przez pracownika wybranym lub niezgłoszenia zapotrzebowania furmanki na 24 godzin naprzód.

Strawne i inne dodatki.**§ 24.**

Pracownikowi, wyslanemu w drogę poza obręb majątku w interesie pracodawcy, na dłużej, niż pół dnia, należy się odpowiednie utrzymanie w naturze, lub strawne za każdą pełną dobę 2 zł, zaś jeżeli wyjazd trwa mniej, niż pół doby, 50 gr. za śniadanie lub wieczerzę, a 1 zł za obiad. Nadto w razie konieczności najęcia noclegu należy się pracownikowi zwrot rzeczywistych wydatków, poniesionych skutkiem najęcia noclegu. W drodze godziny pracy nie obowiązują.

Pracodawca jest obowiązany dać pracownikowi płócienną bluzę do siania sztucznych nawozów, zaś do siania nawozów gryzących, t. j. azotniaku i wapna, dostarczyć ochraniacz na oczy. Do siania nawozów gryzących nie mogą być używane kobiety. Przy siewie nawozów gryzących należy się pracownikowi dopłata po 40 gr dziennie, zaś przy siewie innych nawozów po 20 gr. dziennie.

Urlopy i dni opuszczone.**Art. 25.**

Pracownik otrzymuje w każdym kwartale 2 dni płatnego urlopu w dniu nieświęteczne. Wybór dni urlopu odbywa się w porozumieniu z pracodawcą lub jego zastępcą; pracownik w razie odmówienia mu urlopu otrzymuje za każdy dzień niewykorzystanego urlopu wynagrodzenie analogiczne do potrąceń ustalonych w ustępie drugim niniejszego artykułu. Odchodzącemu robotnikowi należy się 6 dni wolnych od pracy na wyszukanie posady, bez potrącenia świadczeń.

Wrazie samowolnego i nieusprawiedliwionego ważnemi przyczynami opuszczenia dnia roboczego przez ordynarjusza, przysługuje pracodawcy prawo potrącenia za każdy opuszczony dzień od 1 kwietnia do 31 października 20 kg. żyta, zaś w czasie od 1 listopada do 31 marca — 10 kg. żyta.

Za ważną przyczynę, usprawiedliwiającą opuszczenie dnia roboczego, uważa się między innymi stwierdzoną przez lekarza, obłązną chorobę pracownika, zgłoszone poprzednio pracodawcy wezwaniem ze strony władz lub zgłoszone u pracodawcy i uzasadnione pójście do lekarza.

Zapomogi na wypadek śmierci.**Art. 26.**

Na wypadek śmierci pracownika otrzymuje jego żona i dzieci przez pół roku wolne mieszkanie, a pobory za 1 kwartał. O ile ziemniaki zostaną zasadzone przed śmiercią pracownika, zbiór ich przypada na własność rodziny zmarłego.

Ubezpieczenia.**Art. 27.**

Opłaty ubezpieczeniowe mają być skutecznie zgodnie z obowiązującymi przepisami. Pracodawcy mają prawo potrącić pracownikom świadczenia tylko za ten czas, przez który pracownicy mają prawo do zasiłku z Kasy Chorych lub innej ubezpieczeniowej instytucji, w wysokości, na jaką sumę robotnicy zostali ubezpieczeni.

Wrazie nieszczęśliwego wypadku winien jest pracodawca zgłosić wypadek u kompetentnej władzy w sposób ustawą przepisany, podając wysokość zarobków, zgodnie z umową zbiorową; w razie niezgłoszenia wypadku, odpowiada pracodawca za wszystkie wynikię stąd szkody dla pracownika. Odnosnie do gospodarstw, które w myśl ustawy nie są objęte przymusem ubezpieczenia w Kasach Chorych, mają w razie choroby pracownika zastosowanie odnośne postanowienia obowiązujących w tym wypadku ustaw.

Art. 28.

Pracodawcom nie wolno przy końcu roku służbowego zwalniać li tylko z tytułu starczej niezdolności do pracy tych pracowników, którzy na dobro tego pracodawcy, lub danej majątności, przepracowali pełnych 35 lat, lub najmniej 25 lat, lecz w tym ostatnim wypadku tylko wówczas, gdy przekroczyli 60 lat życia. Pracodawcy mogą jednak pracowników wymienionych powyżej w ustępie 1-szym przenieść, do czasu ustawowego rozwiązania tej sprawy, na emeryturę z powodu starczej niezdolności do pracy, która to emerytura winna zapewnić emerytowanemu 40% normalnych poborów, o ile przepracował conajmniej 25 lat i przekroczył 60 lat życia, zaś 50% normalnych poborów, o ile przepracował pełnych 35 lat.

Zamiana świadczeń.**Art. 29.**

Umowa niniejsza nie uprawnia do obniżenia istniejących warunków wynagrodzenia. Pracodawca nie może samowolnie zamienić ustalonych powyższą umową świadczeń na inne. Zamiana świadczeń na inne równowartościowe dopuszczalna jest tylko za obopólną ugodą, zawartą pisemnie, lub wobec dwóch świadków. O ile porozumienie nie nastąpi, może pracodawca żądać ustalenia przez Komisję Rozjemczą warunków zamiany pewnych świadczeń na inne.

Lwów, dnia 20 grudnia 1930.

Przewodniczący:

(—) Inż. Stanisław Zwoliński,
Inspektor Pracy 42 Obwodu.

Za Związek Ziemian Wschodnich Województwa Małopolskiego:

(—) Inż. roln. Lucjan Turnau,
(—) Dr. Kazimierz Papara,
(—) Jan Pragłowski,

Za Związek Małopolskich Rolników:

(—) Dr. Karol Halpern,
(—) Dr. Leopold Wahrsager,

Za Chrześcijański Związek Dzierżawców:

(—) Inż. Franciszek Brzozowski,
(—) Kazimierz Malecki,

Za Związek Robotników Rolnych i Leśnych Z. Z. P.:

(—) R. Tyszka,
(—) K. Zwolski,
(—) M. Obuszko.

Ruch służbowy**W MINISTERSTWIE WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO.**

Pan Prezydent Rzeczypospolitej postanowieniem z dnia 31 stycznia 1931 roku mianował p. Kazimierza Szelażowskiego Kuratorem Okręgu Szkolnego Wileńskiego w IV st. st.

P. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zatwierdził zarządzeniem z dnia 25 listopada 1930 r. uchwałę Rady Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, której mocą dr. Wiktor Rudolf Ormicki został habilitowany jako docent geografii gospodarczej na tymże Wydziale.

W NAJWYŻSZYM TRYBUNALE ADMINISTRACYJNYM.

Mianowana:

Egzaminowana aplikantka sądowa Alicja Kasprzycka — Referendarzem Sekretariatu Prawniczego Najwyższego Trybunału Administracyjnego od dnia 1 stycznia 1931 r.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.**Z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych**

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu zatwierdziło statut o poborze w roku budżetowym 1930/31 podatku inwestycyjnego na rzecz gminy miasta Lubartowa. Wpływy z tego podatku w kwocie zł. 13.000 mają być użyte na pokrycie wydatków, związanych z urządzeniem targowicy i budową domu kąpielowego.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.

Posiedzenie dziesiąte

z dnia 5 lutego 1931 r.

Posiedzenie rozpoczęło się o godz. 10 min. 25 przed poł

P. Marszałek zawiadomił Izbę, że Prezes NIK nadesłał „Uwagi Kontroli Państwowej o zamknięciu rachunków Państwa i wykonaniu budżetu za rok 1928/29”. Uwagi te odesłano do Komisji Budżetowej.

Następnie P. Marszałek oświadczył, że wpłynęła interpelacja od posłów z Klubu P. P. S., zawierająca in extenso skonfiskowany artykuł. P. Marszałek zwrócił się listownie do Komisji Regulaminowej, aby wyraziła opinię, czy taka interpelacja, w której został przytoczony in extenso artykuł, obłożony konfiskatą, zatwierdzoną przez władzę sądową, jest dopuszczalna. W odpowiedzi na to pismo Komisja Regulaminowa orzekła: Mając na względzie, że prośba immunizowania za pomocą interpelacji skonfiskowanych druków, jako forma obejścia obowiązującego prawa, jest nadużyciem godzącym w powagę Sejmu, że nadto takie immunizowanie byłoby sprzeczne z zasadą, wyrażoną w art. 77 Konstytucji, a także biorąc pod uwagę, że Regulamin Obrad Sejmu nakłada na Marszałka obowiązek strzeżenia godności Sejmu, tudzież przyznaje mu dyskrecyjną władzę żądania od interpelantów usunięcia z interpelacji wyrazów nieodpowiadających powadze Sejmu, postanowiła jednoznacznie wyrazić następującą opinię:

1) Przytaczanie w interpelacji w dosłownym brzmieniu treści skonfiskowanego druku, jako działanie in laudem legis domesticae, jest niedopuszczalne, gdyż godzi w powagę Sejmu i łamie nadto konstytucyjną zasadę niewzruszalności orzeczeń sądowych przez inne władze państwowe. (Art. 77 ust. 2 Konstytucji).

2) Marszałek Sejmu na podstawie art. 25 ust. 3 w związku z art. 11 Regulaminu ma prawo żądać od interpelantów, aby skreślili w interpelacji tekst, objęty konfiskatą.

P. Marszałek dodał, że opinię Komisji Regul. podziela, lecz uważa, że sprawa jest ważna i dlatego, korzystając z art. 11, odwołuje się w tej sprawie do decyzji Izby.

Głos zabierali posłowie: Zahajkiewicz, St. Stroński i Reger, poczem P. Marszałek poddał orzeczenie Komisji pod głosowanie. Wypowiedział się za niem większością. P. Marszałek oświadczył, że będzie uważał opinię Izby za miarodajną i w analogicznych wypadkach będzie się trzymał tej dyrektywy.

Przystąpiono do rozprawy nad preliminarzem budżetowym na 1932 r.

Referował sprawozdawca generalny pos. Miedziński (R. B. W. z R.), dodając do referatu drukowanego szereg uwag ogólnych, zawiera-